

Ключевые слова: колледж, біологія, методика, мультимедиа, PowerPoint, компьютерные технологии, мультимедийная теория.

SUMMARY

I. Sudakova. The methodology of using multimedia in colleges.

The article is dedicated to the problem of multimedia usage in a teaching process of biology in colleges. The necessity of usage is explained, the examples and techniques are mentioned and described, the methodological advice are given in order to improve the effectiveness of biology teaching process in college.

Key words: college, biology, methodology, multimedia, PowerPoint, computer technologies, the theory of multimedia.

УДК 377.131.11

О. В. Творун

Вінницький національний технічний університет

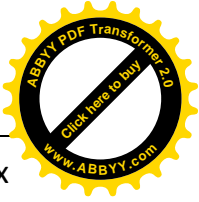
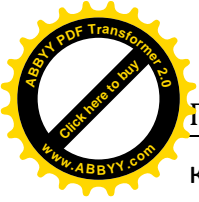
МЕТОДИКА РОЗВИТКУ САМООСВІТИ СТУДЕНТА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

У статті проаналізовано доцільність застосування соціальних мереж в освітній діяльності. Розглянуто проблеми та методики використання соціальних мереж для розвитку навичок самоосвіти студентів технічних університетів. Запропоновано методику використання соціального сервісу «Вконтакте» для роботи з групою студентів з метою розвитку у них пізнавального інтересу та навичок самоосвіти.

Ключові слова: розвиток пізнавальних інтересів, інформаційні технології, самоосвіта, студент, фізика, соціальні мережі, комп'ютер, онлайн опитування.

Постановка проблеми. Останнім часом спостерігається стрімкий розвиток техніки, модернізація багатьох сфер людської праці. Суспільство вже є не лише інформаційним, але і мережевим. Робота з інформаційними мережами стала невід'ємною ланкою нашого життя. Усе це не могло не позначитися на розвитку та реформуванні освітніх процесів усіх країн світу. У статті ми запропонуємо один із способів використання соціальних мереж у навчальній діяльності, проаналізуємо його вплив на розвиток навичок самоосвіти. Освітні інновації змінюють мету, зміст, структуру, форми, методи, засоби і технології навчання. Вони є продуктом творчої діяльності особистості, у результаті якої якісно змінюються не лише процеси і системи, а й сама особистість; вона стає більш продуктивною, конкурентоспроможною. Соціальні мережі можуть бути використані в освітньому процесі для отримання інформації та для стимулювання студентів до самоосвіти. Обсяги інформації зростають блискавично, тому в сучасній освіті на перший план виходить вміння орієнтуватися в ній. Викладач більше не виконує роль джерела інформації, тепер він повинен уміти спрямовувати студента у потрібне річище. Світ прогресує дуже швидкими темпами, і керівники обирають працівників, які вміють поглиблювати знання самостійно.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема упровадження та ефективного застосування в освіті інформаційно-телекомунікаційних

комп'ютерних технологій присвячено багато праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Окремі питання цієї проблеми розкрито у працях В. Бикова, А. Верланя, С. Гончаренка, М. Кадемїї, А. Кобисі, В. Шевченко та інших педагогічно-дослідників. На сьомій Міжнародній конференції «ІНТЕРНЕТ – ОСВІТА – НАУКА – 2010», яка проходила у Вінницькому національному технічному університеті, В. М. Кухаренко розповів про можливості використання соціальної мережі Twitter у навчальній діяльності. Є практика використання Twitter у вищих навчальних закладах за кордоном. В Україні користувачів цієї соціальної мережі не багато, тому ми вирішили в освітніх цілях розглянути аналогічну соціальну мережу, яка має назву «В Контакте». Кожен другий студент зареєстрований «В Контакте». Публікацій про використання цієї популярної в Україні соціальної мережі з метою розвитку навичок самоосвіти студентів з фізики ми не знайшли.

Мета статті – проаналізувати доцільність застосування студентами соціальної мережі «В Контакте» для розвитку навичок самоосвіти з фізики.

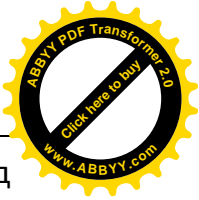
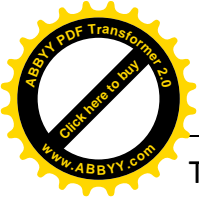
Виклад основного матеріалу. Існують різні думки щодо визначення місця і функцій комп'ютера у навчальному процесі. Дехто вважає, що комп'ютер робить навчальний процес більш ефективним та різноманітним. Інші доводять, що комп'ютер не розвиває творчі якості особистості, позбавляє студента права вибору. Відповідь на це питання можна дати, якщо проаналізувати мету, з якою окремих викладач спонукає своїх студентів застосовувати комп'ютер. У даному дослідженні метою був творчий розвиток, самоосвіта студентів.

Спочатку з'ясуємо терміни, які використовуватиме у статті.

За Г. Н. Серіковим самоосвіта – це засіб «пошуку і освоєння соціального досвіду, що здійснюється на основі власних здібностей шляхом спілкування вихованців один з одним, з викладачами, з іншими суб'єктами з метою задоволення своїх потреб, які розвиваються, у навчанні, в індивідуальній чи груповій підготовці до участі у професійній діяльності, у громадській роботі, а також у самовихованні» [4, 55].

Основні можливості для здійснення формуючого впливу на особистість та її діяльність ми вбачаємо у стимулюванні особистісних сил студентів і в навчанні їх способів самостійного пізнання. Педагогічне стимулювання самостійної діяльності – цілеспрямований процес формування у студентів позиції суб'єкта пізнавальної діяльності на основі відбору викладачем комплексу педагогічних стимулів, які звернені до мотивації сфери особистості студента і викликають процеси самостимулювання [1, 93] (у навчальних закладах практикується введення окремих елементів самоосвіти у навчальну діяльність переважно через позааудиторну роботу та включення як обов'язкового компонента навчального процесу).

«Самоосвіта – це такий вид навчання, цілі, зміст, умови і засоби якого залежать від самого суб'єкта. Це процес цілком самостійного навчання людини.

Тому так звана керована самоосвіта є відносно самостійним навчанням під керівництвом іншої особи (учителя, тьютора), яка впливає на цілі цього навчання, на його зміст, а також на методи або форми» [3, 165–166].

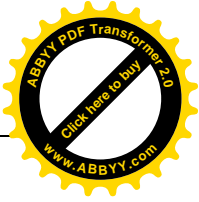
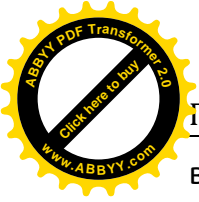
Соціальні сервіси – мережеве програмне забезпечення, яке підтримує групові взаємодії.

Загальними ознаками майже всіх соціальних сервісів є:

- необхідність реєстрації користувачів для публікації матеріалів, при цьому користувач повинен мати електронну поштову скриньку;
- можливість перегляду розміщеної на сервісі інформації з будь-якого комп'ютера, з будь-якої точки світу;
- зберігання інформації як у закритому режимі (доступному лише авторові), так і у відкритому (доступному для всіх користувачів);
- систематизація інформації та пошук за допомогою тегів (ключових слів);
- можливість обговорення користувачами наявних матеріалів;
- об'єднання матеріалів у тематичні групи;
- аналіз популярності розміщених на сервісі матеріалів [3].

Відомий американський учений-науковець Джон Нейсбіт, у минулому виконавчий директор ІБМ (IBM – International Business Machine Corp., одна з найвідоміших корпорацій у світі, яка займається випуском електронної техніки і програмного забезпечення комп'ютерів) та один з основних прогнозистів сучасності, у своїх статтях та працях розглядає світове суспільство майбутнього як мережеве, в якому інформаційні та комунікаційні технології приведуть до змін, як він вважає, практично всіх сфер життя [5].

За допомогою Інтернету виникло віртуальне середовище, яке не має обмежень, кордонів, у якому люди різних верств населення, професій та національностей спілкуються та шукають потрібну інформацію. Реалії нашого часу неминучі, але виникає необхідність не тільки вміти користуватися послугами глобальних мереж, але й бути обізнаним з цим віртуальним простором, повертаючи його перенасиченість на свою користь та самовдосконалення. Мережеве суспільство надає широкий спектр для саморозвитку студента. У стратегічному напрямку розвитку систем освіти зарубіжних країн за останнє десятиріччя визначається тенденція до особистісно орієнтованого навчання, яке спрямоване на забезпечення інтелектуального та морального розвитку студента на основі його залучення до різноманітної самостійної, цілеспрямованої діяльності в різних сферах знань. Якщо отримання освіти в індустріальному суспільстві спрямоване на отримання кваліфікації або конкретної професії за конкретний період часу, в інформаційному мережевому суспільстві освіта має більше відношення до саморозвитку. Потреба в освіті

впродовж життя приймається як факт [5].

Існування соціальної мережі стає важливим. Залучені до неї студенти більшою мірою відчують почуття співтовариства та співпраці, що вимагає від них діяти як задля власної користі, так і для користі взаємної. Соціальні мережі розвивають комунікаційні навички студента, уміння висловити та довести власну думку. Студенти вчаться працювати з Вікіпедією, шукати в Інтернеті необхідну інформацію, картинки, відеофільми. Навіть сором'язливі студенти добре проявляють себе у такому виді діяльності.

У нашому проекті взяли участь 44 студенти з 5 академічних груп (рис. 1).

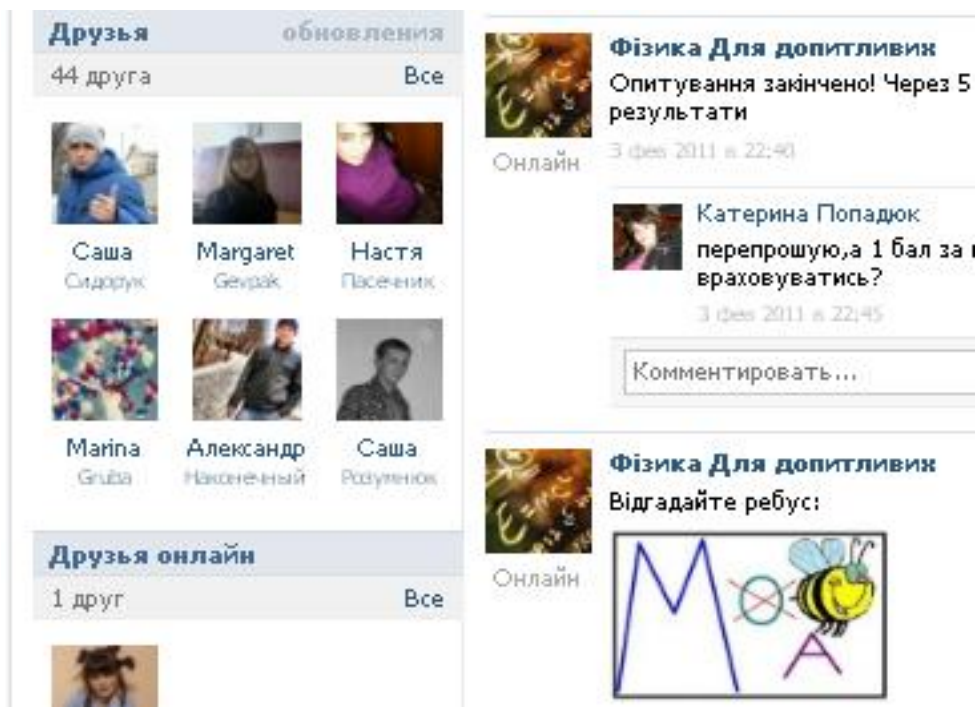
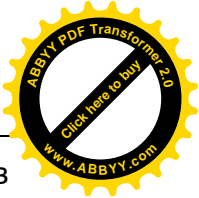
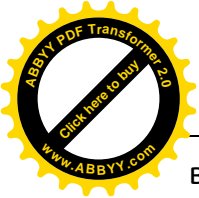

Рис. 1. Учасники опитування

Студентам запропонували взяти участь в онлайн-опитуванні. Були встановлені правила опитування, обговорено зі студентами час зустрічі «В Контакте». Викладачі фізики підібрали проблемні питання, для вирішення яких студенти мали застосувати базові знання фізики та свої навички пошуку інформації в Інтернеті, навички самоосвіти. Проблемними питаннями ми стимулювали активну пошукову діяльність студента. Оскільки запропоновані питання були творчого характеру, то була поставлена умова про неприйняття дубльованих відповідей. На кожну відповідь студентам давалося 3–7 хвилин залежно від складності запитання. В останньому онлайн-опитуванні найцікавішими виявилися такі запитання: 1. Під час зупинки трамвая люди, що стоять у ньому, мають за інерцією нахилитися вперед. Насправді в момент повної зупинки вони помітно відхиляються назад. Чи не суперечить це першому закону Ньютона? 2. Відомо, що молоко в посудині з часом розшаровується за висотою стовпа рідини, причому сметана збирається у

верхніх шарах біля поверхні рідини. Як це пояснити? 3. На тіло діє тільки одна сила в напрямку швидкості його руху, яка поступово зменшується до нуля. Як рухатиметься тіло і в який момент часу його швидкість буде максимальною? (Відповідь обґрунтуйте) (рис. 2).

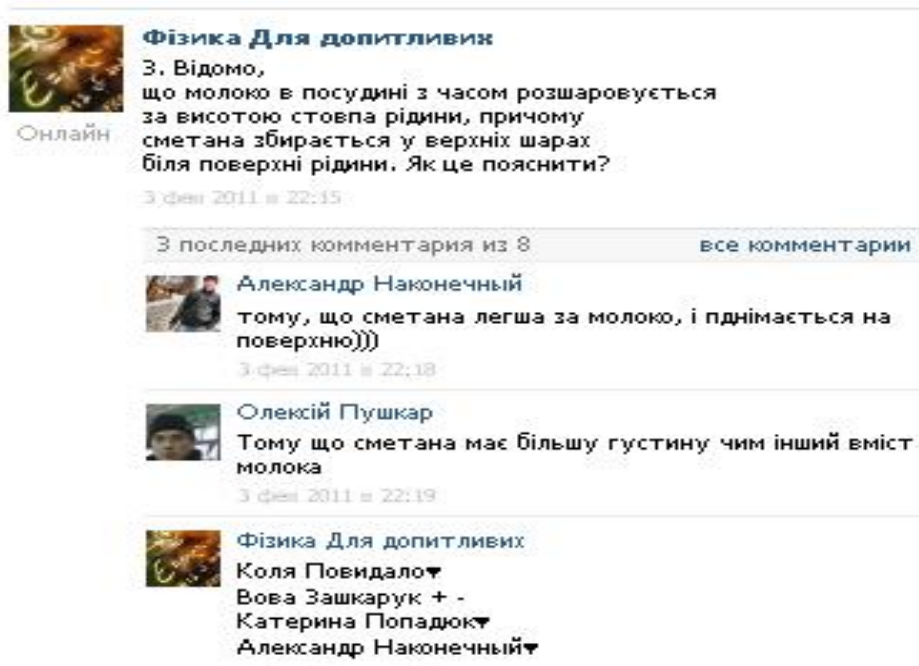

Рис. 2. Організація опитування

Про час переходу до наступного запитання повідомлялося за 2 хвилини. Після переходу до наступного запитання відповіді на попереднє не приймалися. Студентам також було запропоновано в кожному з таких опитувань розв'язати ребус та розгадати загадку. Відповіді, правильні за фізичним змістом, були відмічені сердечками. Усього було запропоновано 6 запитань. Максимальну кількість балів, які можна заробити, було вирішено прийняти за 11. Оскільки участь в опитуванні не є обов'язковою, студентам запропоновано відмітити свою оцінку для того, щоб вона була перенесена в журнал (рис. 3).

Усього було проведено 2 таких онлайн-опитування: 20 грудня 2010 року та 3 лютого 2011 року.

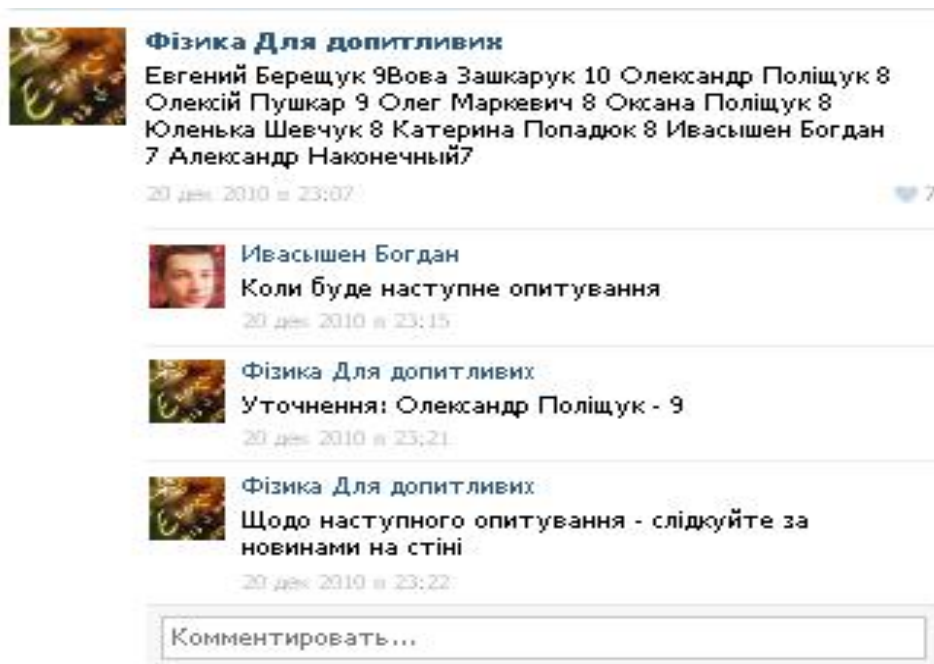
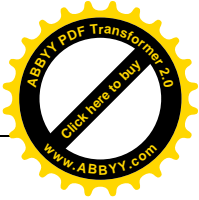

Рис. 3. Результати першого опитування

Перед проведенням онлайн-опитування було проведено анкетування, метою якого було виявлення у студентів навичок комп'ютерної грамотності та можливостей доступу до глобальної мережі Інтернет у домашніх умовах. У цілому анкетування показало позитивні результати, які дозволили застосувати на практиці описану вище методика розвитку навичок самоосвіти. Запропонована нами методика має перспективи розвитку, планується її розширення та вдосконалення.

Оскільки не всі студенти мають вільний доступ до Інтернету в домашніх умовах, то участь у запропонованому заході не є обов'язковою. Метою проведення онлайн-опитування є не оцінювання знань студентів, а їх залучення до цікавої інноваційної форми саморозвитку, самоосвіти. Не всі студенти з-поміж опитаних досконало володіють комп'ютерною грамотністю, тому потребують допомоги тьютора. Тьюторами для студентів, учасників нашого онлайн-опитування виступили викладачі фізики.

Висновки. Проведені опитування доводять, що студенти потребують інноваційних підходів до навчання. Вони з радістю сприймають креативні, неординарні ідеї та прагнуть брати активну участь у таких заходах. Спостерігається підвищена зацікавленість студентів фізикою у тих групах, де проводиться онлайн-опитування. Вони активніше працюють на уроках, більш упевнені у своїх силах. У час кардинальних освітніх реформ дуже важливим фактором є готовність викладачів та керівництва до нестандартних підходів у навчанні та вихованні сучасної молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Еремина Е. И. Влияние самообучения на развитие творческой активности будущего специалиста : дис. ... канд. пед. наук / Е. И. Еремина. – Воронеж, 2000. – 207 с.
2. Оконь В. К. Введение в общую дидактику / В. К. Оконь. – М. : Высш. шк., 1990. – 382 с.
3. Рубин Ю. E-learning: от экстремального обучения к упорядоченной системе / Ю. Рубин // Высшее образование в России. – 2007. – № 11. – С. 36.
4. Сериков Г. Н. Педагогические основы совершенствования управления самообразованием студентов : автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра пед. наук / Г. Н. Сериков. – Тбилиси, 1989. – 36 с.
5. www.osvita.ua.

РЕЗЮМЕ

О. В. Творун. Методика развития самообразования студентов путем использования социальных сетей.

В статье проанализирована целесообразность применения социальных сетей в образовательной деятельности. Рассмотрены проблемы и методики использования социальных сетей для развития навыков самообразования студентов технических университетов. Предложена методика использования социального сервиса «Вконтакте» для работы с группой студентов.

Ключевые слова: развитие познавательных интересов, информационные технологии, самообразование, студент, физика, социальные сети, компьютер, онлайн опрос.

SUMMARY

O. Tvorun. Technique of development of self-education of students by use of social networks.

The article considers the problems and methods of the use of social networks for the development of self-education skills of technical universities students. Expediency of using social networks in educational activities has been analysed. The article shown the method of social service «Вконтакте» to work with a group of students to develop their cognitive interest and self-education skills.

Key words: development of cognitive interests, information technologic, self-education, students, physics, social networks, computer, online poll.

УДК 37.041:371.125:374

Л. В. Тихенко

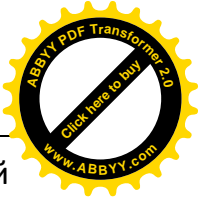
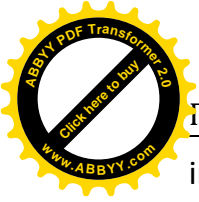
Сумський обласний центр позашкільної освіти
та роботи з талановитою молоддю

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

У статті розглянуто актуальні питання впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес у позашкільних навчальних закладах. Визначено чинники, необхідні для вдосконалення процесу навчання та виховання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: позашкільна освіта, впровадження, інновації, інформаційно-комунікаційні технології, удосконалення процесу навчання та виховання.

Постановка проблеми. Характерною особливістю модернізації сучасного суспільства є його глобальна інформатизація, що зумовила використання нових

інформаційно-комунікаційних технологій у увсіх сферах життя. Поява технологій наблизила перехід суспільства на якісно новий ступінь розвитку – інформаційне суспільство, що визначає інформацію як одне з головних джерел його розвитку.

Зміни в розвитку програмно-технічних засобів створення, збереження й оброблення інформації у світі визначають нові орієнтири сучасного суспільства, не оминаючи й освітню галузь. Підготувати підростаюче покоління до майбутнього життя, використовуючи найбільш ефективні шляхи передавання знань, є однією з основних функцій її діяльності.

На сучасному етапі розвитку освіти пріоритетом є впровадження новітніх технологій, що мають на меті вдосконалення навчально-виховного процесу, забезпечення доступності та ефективності освіти.

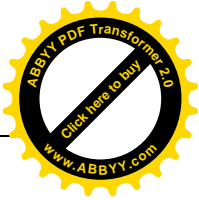
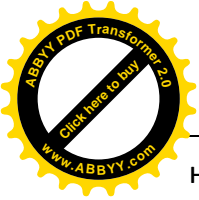
Масштабне використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у всіх ланках навчально-виховного процесу сприяє створенню інформаційного освітнього середовища, в якому визначальним стає інтегрування освітніх та інформаційних підходів до змісту освіти, методів і технологій навчання й виховання.

Сучасна соціокультурна ситуація вимагає від держави й суспільства в цілому, зокрема науки та освіти, посилення уваги до організації позашкільної навчально-творчої діяльності дітей і підлітків, визначення шляхів модернізації її форм і методів [4].

У зв'язку з цим особливого значення набуває переорієнтація мислення сучасного педагога на усвідомлення принципово нових вимог до його педагогічної діяльності, готовність використовувати ІКТ як допоміжний навчальний ресурс для виховання соціально активної, творчо мислячої особистості.

Законами України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про освіту», «Про вищу освіту», Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Державною цільовою програмою впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року та іншими нормативними документами передбачається забезпечення ефективного впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання.

В умовах оновлення навчального середовища, коли відбувається перехід від знанневоцентричного підходу до компетентнісного, особливої ваги набуває створення таких психолого-педагогічних умов, що сприяли б творчому розвитку та вихованню підростаючого покоління, його залучення до соціально-економічного та освітньо-культурного життя країни [1]. За такої умови пріоритетна роль у навчально-виховному процесі належить ІКТ, застосування яких викликає необхідність детального дослідження проблеми їх використання у

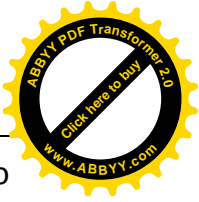
навчально-виховному процесі.

Будь-яка інформаційна технологія – це педагогічна технологія, оскільки основу процесу навчання становить отримання та засвоєння інформації. Тому під час використання ІКТ у навчально-виховній діяльності необхідно дотримуватися основних дидактичних принципів (систематичності, послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості), а також принципів адаптивності (пристосування ІКТ до індивідуальних особливостей дитини), керованості (можливість коригування педагогом процесу навчання та виховання на будь-якому етапі), інтерактивності (спілкування суб'єктів навчально-виховного процесу), оптимального поєднання індивідуальної та групової роботи; підтримання в дитини стану психологічного комфорту, необмеженості змісту навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес досліджувалися у працях В. В. Дровозюк, М. І. Жалдака, Ю. О. Жука, В. І. Клочка, О. А. Кузнецова, С. І. Кузнецова, В. М. Монахова, Т. О. Олійник, А. В. Пенькова, С. А. Ракова, Ю. С. Рамського, Є. М. Смірнова, Г. М. Торбіна, В. І. Шавальнової; психологічні аспекти застосування інформаційних технологій навчання відображені в наукових працях В. П. Безпалька, В. П. Зінченка, О. Н. Леонтьєва, В. В. Рубцова, Н. Ф. Талізіню, О. К. Тихомирова та інших. Виконано дослідження проблеми ефективності використання нових інформаційних технологій як засобу формування художньо-естетичної культури особистості (В. Антонюк), її творчих здібностей (Є. Вінниченко) та особистісних якостей (Т. Крамаренко).

Мета статті. Аналіз зазначених вище наукових праць дає змогу стверджувати, що інформаційно-комунікаційні технології є таким засобом навчання, використання якого дає педагогам можливість організувати навчально-виховний процес на якісно вищому рівні. Проте проблема використання можливостей інформаційно-комунікаційних технологій як ефективного засобу навчання та виховання у ПНЗ на сьогодні є малодослідженою. Отже, існує необхідність наукового обґрунтування змісту й методики використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою створення ефективного освітнього мікросоціуму у ПНЗ.

Виклад основного матеріалу. Аналіз проблем використання ІКТ у навчально-виховному процесі засвідчує, що раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними є складним педагогічним завданням, яке потребує розв'язання багатьох матеріально-технічних, організаційних, психолого-педагогічних, навчально-методичних проблем: розроблення відповідного навчально-методичного забезпечення, формування культури творчої діяльності, розвиток творчих здібностей, пізнавальної і творчої активності, формування індивідуального стилю творчої діяльності [7].

Використання ІКТ як засобу формування знань і візуалізації інформації про предметний світ дозволяє педагогові оптимізувати зміст навчально-виховного процесу в гуртках та інших творчих об'єднаннях, модернізувати методи та форми організації навчально-виховної роботи, забезпечити високий науковий і методичний рівень навчання та виховання, підвищити ефективність і якість надання освітніх послуг. Зазначене вище сприяє створенню ефективного освітнього середовища, що є педагогічно сформованим соціально-предметним інформаційним простором, який справляє інтегрований вплив на розвиток особистості, сприяє її соціалізації, робить можливою індивідуалізацію навчально-виховного процесу, зокрема забезпечення індивідуального темпу навчання [2; 7].

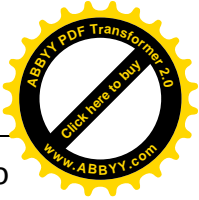
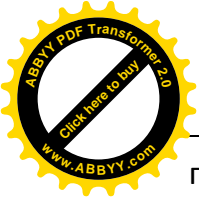
Єдиний інформаційний простір для системи позашкільної освіти є сукупністю засобів ІКТ, використання яких забезпечує можливість вільного обміну різноманітними інформаційними матеріалами між усіма суб'єктами освітнього процесу завдяки використанню ними таких інформаційно-комунікаційних технологій мережі Інтернет, як форум, електронна пошта, пошукові системи, тематичні каталоги, освітні портали, Вікі, блоги, мультимедіа тощо.

Використання можливостей електронної пошти для індивідуального спілкування та обміну інформацією, а також мультимедійних презентацій для проведення гурткових занять і виховних заходів, створення блога чи веб-сторінки у світовій мережі Інтернет, де подається суспільно доступна інформація, підвищують ефективність оволодіння профільними знаннями (чим більше видів сприймання інформації активізовано, тим ефективніше засвоюється інформація), сприяють чіткому усвідомленню проблеми, впливають на емоції та почуття вихованців.

Створення цілеспрямованого навчально-виховного середовища має забезпечувати суб'єктам освітнього процесу можливості для ефективного особистісного саморозвитку, самовизначення, самореалізації, самовдосконалення. Зазначені чинники є необхідними для процесу навчання та виховання засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що передбачають спілкування, обмін думками, знаннями, почуттями, схемами поведінки, а також спільну діяльність учасників комунікації, під час якої формується спільний погляд на речі, події та навколишнє середовище.

Підвищенню науково-методичного рівня занять, навчально-виховних заходів сприяє використання педагогами ПНЗ пошукових систем Інтернету з метою безкоштовного доступу до WWW-серверів: використання матеріалів ЗМІ, віртуальні відвідування визначних місць, музеїв, художніх виставок, використання гіпертекстової та гіпермедійної інформації.

Для успішної реалізації поставлених освітніх завдань в умовах реформування концептуальних, організаційних і структурних засад сучасної

позашкільної освіти важливою є готовність методичної служби позашкільного навчального закладу до інноваційної діяльності, що стимулює розвиток педагогів завдяки усвідомленню ними практичної значущості інновацій у системі освіти на професійному та особистісному рівнях.

Застосування інноваційності в роботі педагогічного колективу – основа для визначення подальшого розвитку закладу та впровадження відповідних організаційно-технічних, методичних і процесуальних інновацій у діяльність закладу [3].

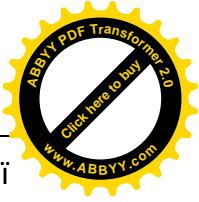
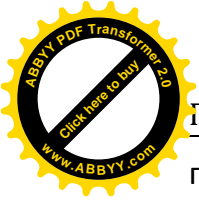
Основними показниками готовності педагогічного колективу до інноваційної діяльності є поінформованість про новітні інформаційно-педагогічні технології, мотивація до їх використання у педагогічній діяльності та володіння практичними навичками освоєння ІКТ. Для цього доцільним є використання таких форм роботи, як виставки досягнень педагогічної науки та позашкільної освіти, конференції, семінари, тренінги, консультації, що проводяться з метою надання допомоги педагогам у підвищенні їхньої інформаційної компетентності.

Разом з певними успіхами процес упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у позашкільну освітню галузь виявив багато проблем, серед яких головною є відсутність єдиного підходу в обґрунтуванні та формуванні напрямів застосування ІКТ для вдосконалення системоутворювальних елементів освітньої діяльності в позашкільних навчальних закладах.

Серед причин, що стримують використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі у ПНЗ, є психолого-педагогічні проблеми, які полягають у відсутності:

- науково обґрунтованої методики використання ІКТ під час проведення занять у гуртках та інших творчих об'єднаннях;
- системи організації психологічного супроводу та методичної роботи в закладі щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- ефективного механізму накопичення, узагальнення та поширення передового досвіду використання ІКТ в освітній діяльності ПНЗ;
- цілеспрямованої роботи з формування інформаційної культури в суб'єктів навчально-виховного процесу.

Для розв'язання цих проблем необхідно дослідити рівень готовності педагогів ПНЗ до використання ІКТ та визначити шляхи формування знань і вмінь учасників навчально-виховного процесу щодо застосовування сучасних освітніх технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних як нової форми організації навчальної діяльності у ПНЗ. За таких умов необхідно науково обґрунтувати процес інформатизації позашкільної освіти; розробити критерії, що визначають загальний рівень інформаційної культури учасників навчально-виховного

процесу у ПНЗ; окреслити зміст, форми, методи інформаційно-комп'ютерної підготовки вихованців і педагогів.

Найбільш актуальними напрямками розвитку процесу впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес ПНЗ є:

- створення концепції інформатизації та комп'ютеризації закладу;
- розроблення комплексної програми її реалізації (організаційна підтримка, матеріально-технічне, програмне і кадрове забезпечення);
- навчання педагогічних працівників ефективно використовувати ІКТ у навчальній, методичній та організаційній діяльності;
- удосконалення організації навчального процесу на основі використання інформаційних і телекомунікаційних технологій, неантагоністичне поєднання цих технологій із традиційними і новітніми педагогічними технологіями;
- забезпечення централізованого фільтрування несумісного з навчальним процесом контенту;
- інтегрування освітніх, наукових і культурних ресурсів Internet у навчальному процесі у ПНЗ [5].

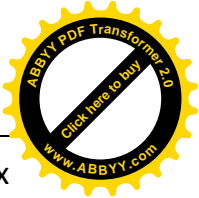
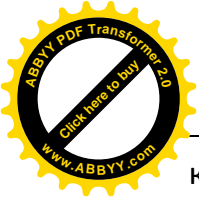
Основою інформаційного середовища для ПНЗ має стати створення та підтримка освітньо-наукового порталу позашкільної освіти України. Його використання – це можливість отримання необхідних знань, сприяння оволодінню вміннями і навичками вирішення конкретних навчальних і виховних завдань. Опановуючи роботу з новими програмними продуктами, педагоги і вихованці зможуть розвивати навички самоосвіти, будуть учитися співробітничати, знаходитимуть шляхи розв'язання проблем, що виникають у процесі колективної роботи.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання можуть суттєво вплинути на формування нового змісту освіти та модифікацію й удосконалення організаційних форм і методів навчання.

Висновки. Для ефективного розв'язання проблем розроблення і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та інновацій в освітній процес у позашкільних навчальних закладах головними напрямками діяльності є:

- проведення науково-педагогічних досліджень і створення науково-методичної бази з означеної проблеми;
- упровадження психологічного супроводу навчально-виховного процесу з використанням ІКТ;
- формування сучасного навчального середовища шляхом модернізації матеріально-технічної бази закладів освіти.

Для ефективного вдосконалення системи позашкільної освіти необхідно оптимізувати реалізацію державних програм, спрямованих на інформатизацію,

комп'ютеризацію та оновлення матеріально-технічної бази позашкільних навчальних закладів. Вирішення зазначених завдань справлятиме позитивний вплив на всі складові системи навчання та виховання: мету, зміст, методи, засоби та організаційні форми. Це дозволить знаходити шляхи розв'язання актуальних психолого-педагогічних та організаційно-методичних проблем для сприяння розвитку творчого й інтелектуального потенціалу всіх суб'єктів навчально-виховного процесу у креативному освітньому соціумі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Л. М. Виховання творчої, активної та свідомої особистості в системі роботи територіального відділення МАН України // Розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в системі роботи Сумського територіального відділення МАН України : метод. посіб. / [за заг. ред. Л. В. Тихенко, Л. М. Бондар, Н. В. Перепелиця, Н. Ю. Сидоренко]. – Суми : ВТД Університетська книга, 2008. – 275 с.

2. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта: дидактичні основи методів навчально-виховної роботи : [монографія]. Кн. 2 / Г. П. Пустовіт, Л. В. Тихенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 272 с.

3. Тихенко Л. В. Дослідницька діяльність учнів як ефективний засіб підвищення якості навчально-виховного процесу. Розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в системі роботи Сумського територіального відділення МАН України : метод. посіб. / [за заг. ред. Л. В. Тихенко, Л. М. Бондар, Н. В. Перепелиця, Н. Ю. Сидоренко]. – Суми : ВТД Університетська книга, 2008. – 275 с.

4. Тихенко Л. В. Пересувний позашкільний навчальний заклад як одна з моделей позашкільної освіти та важливий компонент розвитку креативного освітнього соціуму в регіоні / Л. В. Тихенко // Формування та розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в креативному освітньому соціумі : Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 верес. 2008 р. / МОН України [та ін.]. – Суми : ВАТ Сумська обласна друкарня, 2008. – 296 с.

5. Триус Ю. В. Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання математики : [монографія] / Ю. В. Триус. – Черкаси : Брама-Україна, 2005. – 400 с.

6. Шелестова Л. Освітньо-виховне середовище: сутність, структура, ознаки / Л. Шелестова // Шкільний світ. – 2006. – № 42. – С. 4–5.

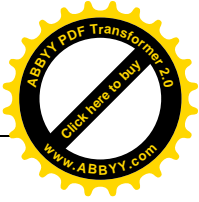
7. Шуневич Б. Дистанційний курс з англійської мови: його структура і програмне забезпечення / Б. Шуневич // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. – К. : Пед. думка, 2003. – Вип. 4. – С. 209–214.

РЕЗЮМЕ

Л. В. Тихенко. Современные подходы к использованию информационно-коммуникационных технологий во внешкольном образовании.

В статье рассмотрены актуальные вопросы внедрения современных информационно-коммуникационных технологий в учебно-воспитательный процесс во внешкольных учебных заведениях. Определены факторы, необходимые для усовершенствования процесса обучения и воспитания с использованием информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: *внешкольное образование, внедрение, инновации, информационно-коммуникационные технологии, усовершенствование процесса обучения и воспитания.*

SUMMARY

L. Tykhenko. Modern ways of information and communication technologies using in afterschool education.

This article deals with the introduction of modern information and communication technologies in educational and upbringing process of afterschool educational establishments. The necessary factors of improving of the educational process with information and communication technologies using are determined by the authour.

Key words: afterschool education, introduction, innovations, information and communication technologies, educational process improving.

УДК 37.033+574:004:374–057.87

Т. О. Усатих

Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАНЦІВ ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті розглянуто можливі шляхи впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в діяльність позашкільних навчальних закладів з метою оптимізації процесу формування екологічної компетентності вихованців. Обґрунтовано ефективність використання ІКТ в практичній діяльності гуртків, творчих об'єднань позашкільних навчальних закладів для виховання екологічно грамотної особистості, здатної до екологічної діяльності та відповідальної за наслідки своїх дій в навколишньому середовищі.

Ключові слова: *інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, ноосферний тип мислення, екологічна компетентність, сталий розвиток, екологічне виховання, позашкільні навчальні заклади.*

Постановка проблеми. Починаючи з другої половини ХХ століття, людство вступає в постіндустріальний період свого розвитку, результатом якого є створення інформаційного суспільства – суспільства знань. Такий розвиток передбачає необхідність підвищення рівня знань з метою пошуку розумних рішень розвитку цивілізації і збереження навколишнього середовища. Освіта має на меті розробити сучасні вимоги щодо виховання та навчання таких екологічних та етичних норм, цінностей і відносин, професійних навичок і способу життя, що є необхідними для забезпечення сталого (гармонійного) розвитку, тобто збалансування екологічних, соціальних і економічних чинників розвитку суспільства; раціонального використання природних ресурсів; урахування прав й інтересів нинішнього та майбутніх поколінь. Усе зазначене допоможе людству оволодіти знаннями належного оцінювання соціально-економічної ситуації, передбачити негативні наслідки своєї діяльності.

Знання – найхарактерніша риса інформаційного суспільства – предмет і невід'ємна складова компетентностей, якими володіє людина. В основу концепції «компетентності» покладено ідею виховання компетентної людини і